Tecvid ve Kur’ân

Bekir Bey: “Tecvid kurallarını belirleyen kimlerdir?”

Tecvid, Kur’ân’ı okurken harflerin hakkını vermek, harfleri mahreç ve aslına uygun olarak okumak demektir. Tecvid kuralları, Hazret-i Cebrâil’in (as) Peygamber Efendimiz’e (asm) Kur’ân’ı nazil buyurduğu--tabir câizse—şivedir. Yani Cebrâil (as) Kur’ân’ı âyet âyet indirirken nasıl okumuşsa, harflerin boğazdan çıkış biçimlerini nasıl göstermişse, harfleri hangi gırtlak, hançere, boğaz ve ağız sesi ile okumuşsa, Peygamber Efendimiz’e (asm) Kur’ân’ı vahy ederken nasıl kıraat etmişse, bütün bu okuyuş ve kıraat biçimleri Tecvid kuralları olarak tesbit edilmiş ve bir araya toplanmıştır. Yani “Tecvid” adı altında öğretilen okuyuş kuralları Hazret-i Cebrâil’den (as) Peygamber Efendimiz’e (asm) intikal eden okuyuş biçimlerinden ve kurallarından başka bir şey değildir.
Kur’ân’ın tecvid kuralları ile nazil olduğunu yine Kur’ân’dan öğreniyoruz: “Biz onu senin kalbine iyice yerleştirmek için böyle yaptık. O’nu tertil üzere indirdik.” 1 Bir diğer âyette Cenâb-ı Hak Kur’ân’ı tecvid üzere okumayı şöyle emreder: “Kur’ân’ı açık açık, tâne tâne, tertil ile oku.” 2
Âyetlerde geçen tertilin ne olduğu sorulduğunda Hazret-i Ali (ra) şöyle cevap vermiştir: “Tertil, harflerin tecvidini, sıfatlarını, okuyuş biçimlerini, mahreç özelliklerini ve vakıfları bilmek demektir.”

Kur’ân’ı hatâsız okuyacak kadar tecvid bilmek her Müslüman için farzdır.
Ancak Allah hiç kimseye güç yetiremediği bir teklif yüklememiştir. Kişi, gerek dilindeki bir konuşma ârızasından dolayı, gerekse kendisine öğretecek bir kimse veya imkân bulamadığından dolayı tecvidi öğrenmemişse Allah katında mâzurdur, mes’ûl değildir.

Fakat, elinde öğrenme ve uygulama imkânı olduğu halde sırf ihmalkârlıktan dolayı öğrenmeyen, veya öğrenip unutan, ya da öğrendiği halde Kur’ân’ı tecvid üzere okumayan mes’ûldür.

***

Abdullah Abbasoğlu: “Deniyor ki: ‘Kur’ân hatminden söz edebilmek için okuyanın Kur’ân’ın ne demek istediğini baştan sona anlaması ve düşünerek okuması şarttır. Aksi takdirde Kur’ân’ın en önemli direktifi olan Allah’ın emirlerini anlama bir kenara itilmiş ve İlâhî kitap hiçbir anlam ifade etmeden öylesine okunan bir söz yığını haline gelmiş olur. Böyle bir davranıştan sevap beklemek bir yana hesaba çekileceğimizi unutmamamız gerekir.’ Bu görüş doğru mu? Biz okuduğumuzdan hesaba mı çekileceğiz?”

Kur’ân okumayı teşvik etmek dururken, Kur’ân okuyanları, Kur’ân okuduğu için kınamak, küçümsemek ve yargılamak normal bir davranış olabilir mi? Kur’ân’ı anlamak ve hem iyi anlamak bir ideâl; tamam. Fakat bunu kınama üslûbuyla anlatmaya biz katılmayız.

Kur’ân’ı anlamaktan da öte, Kur’ân yaşanmalıdır. Kur’ân’ı doğu bilimleriyle uğraşan gayr-i Müslimler de anlıyorlar. Fakat yalnız anlamakla iş bitmiyor. Allah’a kul olmak için anlamak ve anladığını hayatına geçirmek lâzımdır.

Peygamber Efendimiz (asm) buyurur ki: “Kıyâmet günü Kur’ân ve onunla amel eden kişi getirilir. Bakara ve Âl-i İmrân Sûreleri, kendilerini dost edinenlere şefaat için öne atılırlar ve birbirileriyle mücâdele ederler.”3

Yine Allah Resûlü (asm): “Kur’ân’ı bilerek okuyan meleklerle berâberdir. Kur’ân’ı zorlanarak okuyana ise iki sevap vardır.” 4 buyurur.

Şüphesiz okumakla berâber; onu anlamak, onunla amel etmek ve onu yaşamaktır önemli olan. Okumakla yaşamak arasındaki köprüyü mümkünse anlayarak kurmalıdır. Bizzat anlamak mümkün değilse, tefsîr, meâl ve tercümelerden istifâde edilebileceği gibi, bilenlerden de yararlanmak mümkündür. Fakat bu, “Kur’ân okumaktan hesap sorulur” üslûbu ile anlatılmamalı.

Dipnotlar:

1- Furkan Sûresi, 25/32.

2- Müzemmil Sûresi, 73/4.
3- Riyâzu’s-Sâlihîn, 989.
4- Riyâzu’s-Sâlihîn, Nevevî, 991.